

นามกิตก์

กิตก์ที่เป็นนามนามกิตดี เป็นคุณนามกิตดี เรียกว่า นามกิตก์

นามนาม เช่น กรุ+ยุ= กรณ ความทำ

คม+ยุ= คมน การไป

จินตุ+ยุ= จินตุน ความคิด

สี+ยุ= สยน การนอน

ทา+ยุ= ทาน การให้

พนฺธ+ยุ= พนฺธน การผูก

พฺฐ+ยุ= พฺฐุณน การตรัสรู้

ปา+ยุ= ปาน การดื่ม

ปรา+ชิว+อ= ปราชย ความแพ้

ชิว+อ= ชย ความชนะ

วิ+ปจฺ+ณ= วิปาก วิบาก

ทิสฺ+ยุ+อา= เทสนา การแสดง

บางคำ ใช้คุณนามเป็นนามนาม เช่น

ภย+อิกฺข+รฺฐ= ภิกฺขุ ภิกษุ

รม+ถ= รถ รถ

ตุร+คม+กฺวิ= ตุรค ม้า

พฺฐ+ต=พฺฐุท พุทธเจ้า

ชีวฺ+ต=ชีวิต ชีวิต

อุป+อาสุ+ณฺวุ=อุปาสก อุบาสก

คุณนาม เช่น

ธมฺม+จรฺ+ณฺ= ธมฺมจารี ผู้ประพฤติธรรม

กมฺม+กรฺ+ณฺวุ= กมฺมการก ผู้ทำกรงาน

กรฺ+อิ+ณฺยุ+= การีย สิ่งอันเขาควรทำ

ปิยฺ+อ= ปิย ผู้เป็นที่รัก

กรฺ+ยุ= กรณ เครื่องทำ

สฺ+ป+ทา+ยุ= สมฺปทาน เป็นที่มอบให้

โค+पाल+ณฺวุ= โคपालก ผู้เลี้ยงโค

สี+ยุ= สยน สถานที่นอน

มรฺ+ยุ= มรณ สถานที่ตาย

ปจฺ+ณฺวุ= ปาจก ผู้หุง

ตัวอย่างที่นำไปใช้ในประโยคคธ

โส เสฏฐี นหันทิตถ์ คนฺตฺวา นหตฺวา อาคจฺจนฺโต วนฺปฺตี ทิสฺวา ปาการปริกฺเขเปี การาเปตฺวา
วาลุกํ โอภิราเปตฺวา ฐชปตํ อฺสุสาเปตฺวา วนฺปฺตี อลงฺกริตฺวา ปตฺถนํ กตฺวา ปกฺกามิ ฯ

แบบฝึกหัดท้ายบท

๑. นามกิตก์คืออะไร
๒. จงยกอุทากรณ์ที่เป็นนามนาม และคุณนามอย่างละสองอุทากรณ์
๓. นามกิตก์เมื่อนำไปใช้ในประโยคภาษามคธต้องประกอบด้วยอะไร
๔. จงอธิบายความต่างระหว่างอาชยตกับนามกิตก์